

سخنی چند در بابِ ضرورت و اهمیت تدوین فرهنگ تخصصی اختصارات در حوزه علوم اجتماعی

دکتر احمد کتابی

یکی از ویژگی‌های عصر حاضر متداول شدن روزافزون کاربرد اشکال کوتاه شده کلمات (یا به اصطلاح «اختصارات»/ «علائم اختصاری»^(*)) است. امروزه کمتر نوشته یا گفته‌ای را می‌بینیم یا می‌شنویم که در آن از اشکال مختصر کلمات، کم و بیش، استفاده نشده باشد و کمتر روزی می‌گذرد که در کتاب‌ها، نشریات و وسایل ارتباط جمعی به اختصار تازه ساخته‌ای برخورد نکنیم. در رشته‌های گوناگون علمی نیز، کاربرد اشکال کوتاه شده کلمات در سطحی وسیع و به نحوی فزاینده رواج یافته است، تا آنجا که آگاهی از اختصارات و امکان دستیابی به اصل و معنای آنها، برای همه کسانی که به گونه‌ای با دانش و کتاب و قلم سروکار دارند، به صورت یک ضرورت و نیاز مبرم درآمده است.

برای پاسخگویی به این نیاز، از مدتها پیش، در مغرب زمین فرهنگ‌هایی تحت عنوان «فرهنگ اختصارات (کوته‌نوشت‌ها)»^۱ به اشکال و ابعاد گوناگون، اعم از کوچک و مختصر و یا مشروح و مفصل (گاه متشکل از چندین مجلد) انتشار یافته است.

در این میان، آنچه دسترسی و مراجعه به این فرهنگ‌ها را بیشتر و بیشتر ضروری می‌سازد این واقعیت است که شمار زیادی از این اختصارات می‌تواند برای کلمات متفاوت و گاه بسیار متعدد علامت اختصاری باشد مثلاً مطابق یک برآورد، حرف A (به صورت بزرگ Capital)، به تنهایی می‌تواند برای ۶۵ کلمه و عبارت و حرف a (به صورت کوچک lowercase) برای ۵۰ مورد علامت اختصاری تلقی شود.

(D. Stahl and Kerchelich, 2001, PXI) و یا LD (یا شکل کوچک آن ld) که می‌تواند برای ده‌ها مورد از جمله کلمات و ترکیبات زیر less/least developed (به معنای کمتر توسعه یافته و یا برخوردار از کمترین حد توسعه)، limited (به معنای محدود یا با مسئولیت محدود)، loss and damage (زیان و خسارت)، letter of deposit (برگه سپرده، سپرده‌نامه)

1-abbreviations

* تذکر: اعداد بدون پرانتز معرف ارجاع به پانویس و اعداد داخل پرانتز نشانه ارجاع به پی‌نوشت است.

2-Dictionary of Abbreviations

Dictionnaire de Abreviations

و loans and discounts (وام‌ها و تنزیل‌ها) و بسیاری دیگر علامت اختصاری محسوب شود. (ibid. p.559)

در سال‌های اخیر، به مقتضای ضرورت و به دلیل تخصصی شدن فزاینده علوم و معارف بشری، در کنار فرهنگ‌های اختصارات عمومی، فرهنگ‌های اختصارات تخصصی نیز پدید آمده و مورد استقبال قرار گرفته است.

در کشور ما نیز، از چندی پیش گام‌هایی چند در راه تألیف فرهنگ اختصارات برداشته شده، ولی متأسفانه در زمینه تهیه و تدوین فرهنگ‌های اختصارات تخصصی - از جمله در حوزه علوم اجتماعی به ویژه در جمعیت‌شناسی - تقریباً کاری - و یا کار نظام‌مندی - صورت نگرفته است. با توجه به آنچه گفته شد، تلاش نگارنده برای تدوین یک فرهنگ جامع اختصارات علوم اجتماعی با تأکید بر جمعیت‌شناسی و حوزه‌های وابسته انگلیسی - فارسی، به احتمال بسیار زیاد، نخستین گام در این راه است که امید است با مساعدت‌های فکری همکاران ارجمند و در پرتو رهنمودهای همه صاحب‌نظران و علاقه‌مندان به علوم اجتماعی و جمعیت‌شناسان بتواند در حد مقدور، در پر کردن خلأ موجود مؤثر واقع شود.

توضیحاتی درباره چگونگی گردآوری و تدوین فرهنگ اختصارات علوم اجتماعی

چنانکه قبلاً اشاره شد، هدف از تدوین «فرهنگ جامع اختصارات در علوم اجتماعی» جمع-آوری و تنظیم تمام اختصارات (کوتاه‌نوشت‌های) مربوط به علوم مختلف اجتماعی اعم از دانش اقتصاد^۱ (و شاخه‌های متعدد تخصصی آن)، جامعه‌شناسی^۲ (و رشته‌های گوناگون تخصصی آن)، روانشناسی اجتماعی^۳، انسان‌شناسی^۴، قوم‌نگاری^۵ جمعیت‌شناسی^۶، علم سیاست^۷، دانش ارتباطات^۸، علم مدیریت^۹ و غیره در چهارچوب یک فرهنگ انگلیسی - فارسی^{۱۰} با ارائه اصل لغات و معنای فارسی آنهاست، که بخش مربوط به جمعیت‌شناسی آن، از این پس تدریجاً در فصل نامه «جمعیت» چاپ خواهد شد. شایان ذکر است که اختصارات به شیوه‌های متفاوتی ساخته می-شود و دارای اشکال و گونه‌های مختلفی است که ذیلاً به اهم آنها اشاره خواهد شد؛ اما پیش از آن، بی‌مناسبت نیست تعریفی کلی و عمومی از اختصار و اشکال مختلف آن ذکر شود.

1-Economics	2-Sociology
3-Social psychology	4-anthropology
5-ethnography	6- demography
7-politics	8- communications
9-management	10-English persian

تعریف اختصار (کوتاه‌نوشت)

اختصار (abbreviation) ^(۲) عبارت است از شکل کوتاه شده یک واژه، گروه واژه، اصطلاح یا جمله ^(۳) که نماینده صورت کامل آن است.

شیوه‌های گوناگون مختصرسازی و اشکال مختلف اختصارها

در زبان انگلیسی، برای مختصر کردن کلمات از شیوه‌های متفاوتی استفاده می‌شود، از آن جمله:

۱- بریده‌سازی^۱ به این ترتیب که بخشی از یک کلمه را حذف می‌کنند و باقیمانده را نماینده کل واژه قرار می‌دهند مانند abbre که هم شکل کوتاه شده abbreviation است و هم کوتاه‌نوشت فعل abbreviate. (عاصی، ۱۳۹۰، ص ۱). و یا کاربرد ret به جای retired (بازنشسته). گفتنی است که در بسیاری از موارد حرف اول یک کلمه، به تنهایی، نماینده یک کلمه قرار می‌گیرد مانند حرف R (یا r) که می‌تواند برای کلمات متعددی نظیر rent (مال‌الاجاره، رانت، ...)، Ruble (واحد رسمی پول روسیه)، Republican (جمهوریخواه)، Royal (سلطنتی) و غیره علامت اختصاری باشد و یا C که می‌تواند نماینده واژه‌های زیادی نظیر cost (هزینه)، (گواهینامه) باشد و یا حرف M(m) که تنها در حوزه جمعیت‌شناسی می‌تواند حداقل برای ۵ واژه، علامت اختصاری محسوب شود: males (ذکور)، married (متاهل)، masculine (مذکر)، mortality (مرگ) و mortis (کلمه اصلاً لاتینی به معنای مرگ). (Steen, 1984, see M(m)). در مواردی نیز، دو حرف اول یک کلمه علامت اختصاری آن قرار می‌گیرد نظیر CO که می‌تواند علامت اختصاری company (شرکت) باشد.

۲- فشرده‌سازی یا ادغام^۲ که مراد از آن مخفف کردن کلمات به کمک علامت آپوستروف (') است نظیر: do not = don't و نیز: (پشتوانه، پوشش) c'vr = cover

۳- ترکیب سرواژه‌ها^۳ که منظور از آن کنار هم قرار دادن حرف اول دو یا چند واژه است مانند:

PP=Population Planning	(برنامه‌ریزی جمعیت)
PP=Planned Parenthood	(خانواده تنظیم‌یافته)
PP=Post-Partum	(بعد از وضع حمل)

-
- 1-clipping
 - 2-concentration
 - 3-Initialism, alphagon or alphabetism

IT = information technology	(فناوری اطلاعات)
FOB= free on board	قیمت کالا تا تحویل روی عرشه کشتی
NRR= net reproduction rate	(نسبت خالص تولید مثل)
F.O.D.= free of damage	(معاف از خسارت)

شایان ذکر است که گاهی اوقات بر اثر کثرت و تداوم کاربرد سرواژه‌ها به جای لغات اصلی، ترکیب حاصله رفته رفته هویت مستقلی حاصل می‌کند و در نتیجه با آن کم و بیش همانند یک لغت برخورد می‌شود. در این صورت، می‌توان از آن به «لغت واره» یا «لغت سرواژه‌ای»^۱ تعبیر کرد. به عنوان مثال می‌توان از اختصاراتی نظیر CIA (سیا) و UNESCO (یونسکو) و امثال آنها یاد کرد که گرچه در اصل مرکب از چند سرواژه بوده‌اند ولی به مرور زمان از حالت سرواژگی درآمده و در مجموع حالت و موقعیت واژه واحد و یک پارچه‌ای را به خود گرفته‌اند.^(۴)

۴- **آمیزه‌سازی**^۲ که مراد از آن کنار هم قراردادن بخش‌هایی از دو واژه است. در این شیوه معمولاً بخش اول یک لغت به بخش دوم لغتی دیگر متصل و ضمیمه می‌شود مانند ترکیب stagflation (به معنای تورم رکودی یا تورم همراه با رکود) که آمیزه‌ایست از بخش اول واژه stagnation (به معنای سکون و رکود) و بخش دوم کلمه inflation (تورم) و یا کلمه اصلاً آلمانی Nazi که دو حرف اول آن کوتاه شده واژه آلمانی nazional و دو حرف آخر آن خلاصه شده کلمه sozialist است و نیز ترکیب globocal که آمیزه‌ایست از بخش‌هایی از دو واژه globe (گیتی، جهان) و local (محلی).

مواردی هم دیده می‌شود که فقط یکی از دو لغت مختصر می‌گردد مانند:

INF TAX= inflation tax	(تورم به عنوان مالیات)
------------------------	------------------------

۵- در بعضی ترکیبات دو کلمه‌ای که بین آنها خط تیره‌ای فاصل است، گاه کلمه اول خلاصه می‌شود و کلمه دوم بدون تغییر می‌ماند نظیر socio-economic (اجتماعی-اقتصادی) و یا Indo-European (هند و اروپایی) و گاه لغت دوم مختصر می‌شود و لغت اول تغییر نمی‌کند مثل high-tech (تکنولوژی پیشرفته)

۱- معادل‌هایی است که نگارنده با احتیاط تمام در برابر اصطلاح acronym، صرفاً به عنوان یک پیشنهاد، ارائه کرده است. استاد ارجمند دکتر مصطفی عاصی اصطلاح مزبور را «سرنام» ترجمه کرده‌اند. (عاصی، ۱۳۹۰، ص ۱)

۶- کوتاه‌سازی به کمک اعداد! در این گونه مختصرسازی گاه یک عدد به تنهایی نماینده یک واژه یا گروه واژه قرار می‌گیرد نظیر موارد زیر:

22= customer's check still not paid

(چک مشتری که هنوز پرداخت نشده است)

و گاه از اعداد، همراه با حروف یا کلمات، برای نمایندگی واژه‌ها و مفاهیم استفاده می‌شود مثل نمونه‌های زیر:

- 2-fer (two-fer) = two for the price of one

(به ازای پرداخت بهای یک کالا دو کالا تحویل می‌شود)

- 3e_s of 1990_s = economy, environment and ethics

(سه موضوع اصلی مورد توجه در دهه ۱۹۹۰ که واژه‌های آنها با حرف e شروع می‌شود: اقتصاد، محیط زیست و اخلاق)

- 2-y-o(= 2's) = two years old (دو ساله)

- 2/10-30 = 2 percent discount if paid in 10 days, net in 30 day

(یعنی اگر بدهی در ظرف ۱۰ روز پرداخت شود مشمول ۲ درصد تخفیف قرار می‌گیرد ولی در ۳۰ روز کل مبلغ باید پرداخت شود)

(Dean Stahl and Karen Kerchelich, 2001, pp. 1441-1447)

۷- در بعضی موارد نادر اختصارات به شکل فرمول ارائه می‌شوند. از آن جمله است فرمول para که در آن حرف p نشانه تعداد آبستنی‌ها (number of pregnancies)، علامت سقط جنین عمدی (abortion) یا غیرعمدی (miscarriage) و ra نشانه تعداد بچه‌های زنده مانده (living children) است. مثلاً ← para 4-2-1 معرف وقوع ۴ آبستنی، ۲ سقط جنین عمدی یا غیرعمدی و یک بچه زنده است.

(Steen, 1984, see para)

۸- در موارد استثنائی، ترتیب قرار گرفتن حروف اختصاری، با ترتیب کلمات اصلی هماهنگ نیست و حتی معکوس آن است. نظیر:

- Ph.G: Graduate in pharmacy فارغ‌التحصیل داروسازی

- A.B: Bachelor of Art (Artium Baccalaureus) (به لاتین کارشناس (لیسانسه) هنر)

۹- مختصرسازی اصل لاتین کلمات. بعضی از اختصارات متداول در زبان انگلیسی هیچ

ارتباطی با شکل انگلیسی کلمه یا کلمات اصلی ندارند و ظاهراً مربوط به منشاء لاتینی کلمات اند مانند:

3-numbered abbreviations

- PM: Post mortem(L): after death (پس از مرگ)
 - N: natus (L): born (متولد، زاده)
 - P: Pater (L): father (پدر)

(Steen, 1984 see: PM, PN, P)

۱۰- در مواردی، اختصار ظاهراً هیچ ارتباطی با کلمات اصلی (و یا حداقل با حروف اول آنها) ندارد، مانند: K= capital stock و گاهی هم فقط نماینده کلمه اول است و به قرینه معرف بقیه کلمات هم هست مثل:

Fed= Federal Reserve System

در فرهنگی که تألیف آن مد نظر است تمامی انواع و اشکال اختصارات (کوته‌نوشت‌های) فوق‌الذکر در حوزه علوم اجتماعی - از جمله در جمعیت‌شناسی - گردآوری و ارائه خواهد شد.

موارد کاربرد حروف بزرگ^۱ و کوچک^۲ در اختصارات

یکی از مشکلات مبتلابه استفاده‌کنندگان از اختصارات، تردید و بلاتکلیفی آنها در کاربرد حروف بزرگ یا کوچک است. واقعیت این است که برای کاربرد انواع حروف (اعم از بزرگ یا کوچک و عادی^۳ یا ایتالیک^۴) معیارهای قطعی و ضوابط مورد قبول همگان وجود ندارد: سازمان‌ها و مراکز مختلف، مؤسسات انتشاراتی، فرهنگ‌نویسان، نویسندگان و ویراستاران و دیگر کسانی که با قلم و نوشته سروکار دارند، هر یک برای خود رویه و شیوه خاصی را برگزیده‌اند و بر اعمال آن اصرار می‌ورزند. از این رو، به کرات به مواردی برمی‌خوریم که در فرهنگ یا کتاب یا نشریه خاصی، یک اختصار مثلاً با حروف بزرگ چاپ شده و در جایی دیگر با حروف کوچک و در جایی دیگر به هر دو صورت.

همین تردید و سردرگمی، کم و بیش، در انتخاب بزرگ یا کوچک بودن حروف، هنگام ارائه اصل لغات نیز مشاهده می‌شود: گاهی فقط حرف اول کلمه اول، بزرگ نوشته می‌شود و گاه حرف اول همه کلمات و در مواردی حتی کلیه حروف تمام کلمات و در مواردی حتی حرف اول کلمه اول هم کوچک نوشته می‌شود. در مواردی دیده می‌شود که حتی در یک فرهنگ معین هم از رویه واحدی برای بزرگ یا کوچک‌نویسی حروف اختصارات تبعیت نشده است.

1-capital
 2-lowercase
 3-Roman
 4- Italic

به رغم بی‌قاعدگی و بی‌ضابطگی حاکم بر کاربرد حروف بزرگ و کوچک در اختصارات، وجود بعضی رویه‌های غالب در این زمینه قابل انکار نیست. مثلاً در مورد اختصارات مربوط به اسامی خاص^۱، ضرورت کاربرد حروف بزرگ - چه برای حروف اختصاری و چه برای حرف اول اصل کلمات - تقریباً مورد اتفاق نظر است (هرچند که اینجا و آنجا استثنائاتی هم مشاهده می‌شود)^(۵) ولی درخصوص اسامی عام^۲ نه تنها رویه متفق علیه وجود ندارد، بلکه یافتن یک گرایش غالب نیز آسان و میسر نیست. چرا که کاربردها بیشتر جنبه اعمال نظر و سلیقه دارد و به تعبیر متداول در دستور زبان عربی بیشتر سماعی است تا قیاسی.

علامت گذاری^۳

دشواری‌ها و ابهام‌هایی که در زمینه کاربرد نوع حروف در اختصارات وجود داشت، کم و بیش، در مورد علامت گذاری آنها هم مطرح است. در اینجا هم اختلاف نظر و رویه فراوان است. مثلاً بعضی از فرهنگ‌نویسان با قراردادن نقطه^۴ بین حروف اختصاری، آنها را از هم تفکیک می‌کنند و حال آنکه بعضی دیگر به استناد اینکه هدف از مختصرسازی کوتاه‌سازی است، نقطه گذاری بین حروف اختصاری را منافی با هدف مذکور و نقض غرض تلقی می‌کنند.

درباره ضرورت یا عدم ضرورت کاربرد علامت‌های دیگر نظیر خط کج مورب (/)^۵، خط تیره (-)^۶ و (&)^۷، و امثال آنها نیز اختلاف نظر و رویه کم نیست.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1-proper nouns

2-common nouns

3- Punctuation

5-Slash

7- ampersand

4- period

6- hyphen

دستورالعمل کاربرد نوع حروف و علامت گذاری در فرهنگ حاضر

چنانکه یادآور شدیم انتخاب بزرگی و کوچکی حروف در اختصارات و نیز چگونگی علامت گذاری آنها عموماً تابع ضوابط و معیارهای قطعی و دقیق نیست و در بسیاری از موارد از نظر و سلیقه کاربران آنها تبعیت می‌کند. از این رو، به منظور اجتناب از بلا تکلیفی و سردرگمی، ضرورت اتخاذ و اعمال یک رویه واحد و دستورالعمل یکسان در این خصوص از هر جهت احساس می‌شود. خطوط کلی این دستورالعمل که در تدوین فرهنگ حاضر دقیقاً رعایت خواهد شد، به شرح زیر است:

۱- در تمام اختصارات مربوط به اسامی خاص (اعلام)، حروف اختصاری و نیز حروف اول کلمات اصلی (به استثنای کلماتی مثل حروف اضافه in, of و ... و حرف تعریف the) با حرف بزرگ نوشته می‌شود. (هر چند موارد استثنایی هم دیده می‌شود). شایان ذکر است که در مواردی که از یک اسم خاص مثل Africa دو حرف آن در اختصار می‌آید، حرف دوم کوچک نوشته می‌شود.
نظیر:

(بانک توسعه آفریقا) AfDB= African Development Bank

۲- در اختصارات مربوط به اسامی عام، حروف اختصاری با حرف بزرگ و کلمات اصلی (حتی حروف اول آنها)، همگی با حرف کوچک نگاشته می‌شود.
۳- در مواردی که در فرهنگ‌ها و مراجع مختلف یک اختصار به دو صورت (یکی با حروف بزرگ و دیگری با حروف کوچک و یا یکی با نقطه و دیگری بدون نقطه) درج شده، هر دو شکل ذکر می‌گردد منتها شکلی که با حروف بزرگ و یا بدون نقطه نگاشته شده است بر دیگری مقدم قرار می‌گیرد و آنچه با حروف کوچک و یا با نقطه نگاشته شده با علامت ← به اختصار مندرج با حروف بزرگ احاله (ارجاع) می‌شود نظیر:

IQ= Intelligence Quotient (ضریب یا بهره هوشی)

iq→ IQ

I.Q → IQ

i.q→ I.Q

۴- برای نام کتاب‌ها، مجلات و نشریات مختلف و نیز کلمات لاتین از حروف (قلم) ایتالیک (ایرانیک) استفاده می‌گردد.

۵- در بعضی موارد استثنایی که اختصار به صورتی غیرعادی از ترکیب حروف بزرگ و کوچک و یا به کمک اعداد ساخته شده، به فرهنگ یا مرجعی که اختصار از آن نقل گردیده است، ارجاع داده می‌شود.

۶- از گذاردن نقطه بین حروف اختصاری اجتناب می‌شود مگر در موارد استثنایی زیر:

یک- در مورد درجات دانشگاهی^۱ نظیر:

- B.A. = Bachelor of Art (کارشناس (لیسانس) هنر (و ادبیات))

- M.B.A. = Master of Business Administration

کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) مدیریت بازرگانی

- L.M = Licentiate in Medicine (لیسانس (کارشناس) پزشکی)

دو- در مواردی که کاربرد نقطه احتمال ارتکاب اشتباه یا سوء تفاهم را منتفی و یا کم کند مثل:

- No. = number

(که اگر نقطه گذارده نشود این احتمال متصور است که کلمه مزبور به جای علامت اختصاری،

کلمه‌ای مستقل به معنای نه تلقی شود).

و یا:

- U.S.A = United States of America. (ایالات متحده آمریکا)

- USA= United States Army (ارتش ایالات متحده)

۷- در مورد سایر علامت‌ها، با توجه به معنی دار بودن آنها و اینکه عموماً نشانه و معرف کلمه-

ای هستند، ضرورت درج آنها احساس می‌شود نظیر:

- علامت / که به معنای for ، or یا per است نظیر:

mb/d = million barrels per day (میلیون بشکه در روز (واحد تولید یا صدور نفت))

- علامت & (ampersand) که معنای واو عطف را افاده می‌کند مثل:

- R & D= Research and Development (پژوهش و توسعه)

- R& A= Research and Analysis (پژوهش و تحلیل)

در پایان، تذکر یکی دو نکته مهم را ضروری می‌داند:

یک- اختصارات مندرج در این فرهنگ مطلقاً ساخته و پرداخته گردآورنده نیست بلکه همه آنها،

بدون استثناء، قبلاً در مآخذی (اعم از فرهنگ، کتاب، مجله، سایت اینترنتی و غیره) مشاهده و از

آن نقل شده است.

دو- در برگردان اختصارات به فارسی، ضمن احتراز از ترجمه تحت‌اللفظی، حتی‌المقدور،

امانت رعایت شده و اگر احیاناً افزودن کلمه یا کلماتی برای تسهیل فهم ترجمه اختصار ضروری به

نظر رسیده، کلمات مزبور اغلب در پراکنش درج شده است.

ضمناً در برگرداندن اختصارات به فارسی، علی‌الاصول از ترتیب قرار گرفتن کلمات word order در زبان انگلیسی - به خصوص در مورد صفات مکرر - تبعیت شده است مگر اینکه رعایت این ترتیب محلّ درک معنا و منافی با شیوه و اصول نگارش فارسی تشخیص داده شود. (۶)

پی‌نوشت‌ها

(۱) سرعت رواج اختصارات در عصر حاضر به حدی است که رفته رفته کاربرد اصل کلمات دارد منسوخ و به فراموشی سپرده می‌شود و کوتاه‌نوشت‌ها بتدریج هویتی مستقل پیدا می‌کنند تا آنجا که گاه به صورت لغتی بسیط تلقی می‌شوند. مثلاً شمار بسیار زیادی از مردم با کوتاه‌نوشت DNA (عامل موثر در انتقال خصایص وراثتی) به مراتب آشنا ترند تا اصل آن deoxyribonucleic acid و نیز اختصار OPEC را بهتر می‌شناسند و راحت‌تر به کار می‌برند تا کلمات اصلی آن:

Organization of the Petroleum Exporting Countries

(۲) واژه Abbreviation هم به معنای شکل کوتاه شده (مختصر) کلمات و هم به مفهوم مختصرسازی است. (عاصی، ۱۳۹۰، ص ۱)

(۳) مختصر کردن یک جمله کامل به صورت یک کوتاه‌نوشت ظاهراً عجیب به نظر می‌رسد ولی برای آن، در زبان انگلیسی شواهد چندی وجود دارد از آن جمله:

- WYSIWYG (wysiwyg) = What you see is what you get

(اصطلاح کامپیوتری یعنی آنچه شما روی صفحه مونتور می‌بینید همان چیزی است که در پرینت ظاهر می‌شود.)

- DIY = Do it yourself. (خودتان آن را انجام دهید)

- BYOB = Bring your own booze (مشروبات را همراه بیاورید)

- IOY = I owe you. (من به شما مدیونم (سندی حاکی از بدهکاری کسی به دیگری))

- SAYE = Save as you earn (به محض کسب عایدی آن را پس انداز کنید)

-PAYE = Pay as you earn (به محض کسب عایدی آن را (مالیاتش را) بپردازید)

(۴) شایان توجه است که اختصاراتی نظیر UNESCO, CIA و امثال آنها تنها در صورتی می‌توانند مشمول عنوان «لغت واره» یا «لغت سرواژه‌ای» (acronym) قرار گیرند که یک مرتبه تلفظ شوند والا اگر آنها را، با تفکیک حروف تلفظ کنیم و یا هنگام نگارش با گذاردن نقطه حروف را از هم جدا کنیم، دیگر اطلاق عنوان acronym بر آنها موجه نیست.

(۵) نظیر:

ecu = European Currency Unit (واحد پول اروپا)

(۶) در اینجا بی‌مناسب نیست به برخی از دشواری‌هایی که در مقام ترجمه کلمات اصلی اختصارات، از نظر مقدم و موخر قرار دادن کلمات و به خصوص صفات پدید می‌آید با ارائه مثال اشاره شود:

مقدمتاً باید یادآور شویم که در بعضی موارد، تکلیف مترجم از نظر مقدم و موخر قراردادن کلمات و صفات در برگردان آنها به فارسی تقریباً مشخص است. مثلاً در گروه واژه

International Meat Council

مقدم دانستن صفت «بین‌المللی» بر کلمه «گوشت» محل تردید و تأمل نیست و ترجمه گروه واژه مذکور جز به صورت «شورای بین‌المللی گوشت» غیرقابل تصور و یا غیرمتداول است. ولی در بسیاری از موارد تکلیف مشخص و قطعی نیست و مستلزم تأمل و دقت است. از آن جمله است مثال‌های زیر:

یک- گروه واژه International Tax Institute (ITI) که به دو صورت قابل ترجمه است: موسسه مالیات بین‌المللی و موسسه بین‌المللی مالیات که در تعبیر اول، صفت «بین‌المللی» بیشتر معطوف به مالیات متبادر به ذهن می‌شود و حال آنکه در تعبیر دوم، صفت مزبور علی‌القاعده به مؤسسه مربوط می‌گردد. بدیهی است که بین دو تعبیر مذکور، کم و بیش، تفاوت مفهومی وجود دارد و به احتمال زیاد، تعبیر دوم گویاتر و بیشتر مطابق با اصل انگلیسی است.

دو- گروه واژه

International Development Association (IDA)

که به دو شکل می‌تواند ترجمه شود: انجمن توسعه بین‌المللی و انجمن بین‌المللی توسعه که در اولی صفت «بین‌المللی» بیشتر بر توسعه تأکید دارد و در دومی بر انجمن. در اینجا هم، تعبیر دوم بیشتر با اصل انگلیسی مطابقت دارد.

سه- گروه واژه

International Hotels Association (IHA)

که به دو صورت قابل ترجمه است: اتحادیه بین‌المللی هتل‌ها و اتحادیه هتل‌های بین‌المللی که تفاوت مفهومی آنها کاملاً آشکار است.

اختصارات (کوتاه نوشت ها) در جمعیت شناسی

و زمینه های وابسته (انگلیسی - فارسی)

AAMI: American Association and family therapy	ACH: arm girth, chest depth, hip width (قطر) بازو، (عمق) سینه، (پهنای) استخوان لگن (کفل) فعال (از شاخص های تغذیه)
انجمن ازدواج و خانواده درمانی	فعال - از شاخص های تغذیه
AAMIH: American Association for maternal and infant Health	Act: active (Baillieres Abbreviation in Medicine)
انجمن بهداشت مادران و نوزادان آمریکا	AD: average deviation انحراف متوسط، میانگین انحراف (آمارگیری)
AAN: American academy of Nutrition	ADB: accidental death benefit مستمری فوت بر اثر سانحه / حادثه
آکادمی تغذیه آمریکا	ADC: aid to dependent children کمک به کودکان وابسته
AB: abortion سقط جنین (عمدی)	
ab → AB abor → AB	
ABD: aged, blind and disabled سالخوردهگان، نابینایان و ناتوانان	ADSRI: Australian Demographic and Social Research Institute موسسه پژوهش های جمعیتی و اجتماعی استرالیا
AC: automated coding مرز (کد) گذاری خودکار (در آمارگیری و سرشماری)	AEQ: age equivalent معادل سنی
Accid: accident سانحه، حادثه و تصادف	AFAR: American Foundation for Ag(e)ing Research بنیاد آمریکایی پژوهش (در زمینه) سالمندی
AC-DC: bisexual (homosexual and heterosexual) دارای تمایل جنسی نسبت به دو جنس (هم جنس گرا و در عین حال غیر هم جنس گرا)	AFA: age -specific fertility rate میزان / نرخ باروری ویژه سنی
ACE: accuracy and coverage evaluation دقت و پوشانش (در آمارگیری، سرشماری)	AFS: American Fertility Society انجمن / جامعه باروری آمریکا
AGA: American Geriatrics Association انجمن طب سالمندی آمریکا	Anal: analysis تحلیل / آنالیز
AGFI: adjusted goodness of fit index شاخص نیکویی برازش اصلاح شده	Ann: 1.annals2.annual ۱- وقایع نامه سالانه، شرح حوادث سالانه، سالنامه ۲- سالنامه
A+H: accident and health insurance بیمه سلامت و سوانح / حوادث	Anthrop: anthropology انسان شناسی
AHIP: Assisted Health Insurance طرح کمکی بیمه سلامت	AP: arithmetic تصاعد حسابی (در نظریه مالتوس)
AI: 1. Accidental injury 2.artificial insemination ۱- جرح (ناشی از) سانحه ۲. تلقیح مصنوعی	API: aged population index شاخص جمعیت

AID: artificial insemination by donor (heterologus) تلقیح مصنوعی با (نطفه)	APTD: Aid to permanentaly and totally disabled کمک به معلولان دائمی و کامل
AIDS: acquired immune deficiency syndrome(virus) سندرم نارسایی ایمنی مکتسب (ویروسی)	AQL: acceptance quality level
AIH: artificial insemination by husband (homologus) تلقیح مصنوعی با (نطفه) شوهر	AR: 1.age ratio 2. Availability ratio ۱- نسبت سنی ۲- نسبت/شاخص فراهمی (ازدواج)
AJHG: American Journal of Human Genetics مجله وراثت انسانی آمریکا	AREU: Afghanistan Research and Evaluation Unit واحد پژوهش و ارزیابی افغانستان
ALS: 1. Advanced life support 2.Anticipated Life Span ۱- مرحله پیشرفته حفاظت از ادامه حیات ۲- طول عمر پیش بینی شده	ASAR: age specific activity rate میزان فعالیت ویژه سنی، میزان فعالیت به تفکیک/ برحسب سن
ASFR: age specific fertility rate میزان باروری ویژه سنی، میزان باروری به تفکیک/ برحسب سن	ASR: AV: average میانگین متوسط، AVG: average AVS: Association of Voluntary Sterilization انجمن عقیم سازی داوطلبانه
ASHI: Association For Study of Human Infertility انجمن مطالعه ناباروری انسانی	A&W: alive and well زنده و سالم
ASMR: 1.age specific mortality rate 2.page standardized mortality rate میزان مرگ ویژه سنی میزان مرگ با معیار بر حسب سن	

ادامه در شماره آینده

منابع:

- حق شناس، علی محمد (و دیگران)، (۱۳۸۷) فرهنگ معاصر هزاره، انگلیسی- فارسی، تهران: فرهنگ معاصر
- فرهادی، کاظم (۱۳۷۱) *واژگان اقتصاد و زمینه‌های وابسته* (انگلیسی- فارسی) تهران: مؤسسه کتاب پیشبرد
- هارتمن، راینهارد و جیمز گریگوری (۱۳۹۰) *فرهنگ فرهنگ‌نگاری*، ترجمه مصطفی عاصی (نزدیک به انتشار)
- Barnhart C.L (and others) 1967. *The American College Dictionary*, New York: Random House.
- Hornby A S (2010). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, 7th edition.
- Stahl, Dean and Kerchelich, Karen (2001). *Abbreviations Dictionary*, tenth edition, CRC Press LLC.
- Steen, Edwin B (1984). *Baillière Abbreviations in Medicine*, fifth edition, BaillièreTindall.

